

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ 16 เม.ย. 2550	ปีที่ 37	ฉบับที่ 13346	หน้า 9
-------------------------------------	--------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

ประเพณีดำหัวปีใหม่

ประเพณีดำหัว เป็นกิจกรรมหลักที่สำคัญในวันปีใหม่เมือง โดยจะมีการแยกออกจากกันเป็น 2 ลักษณะ หรือ 2 กิจกรรม จากข้อมูลในหนังสือฮิตคนเมือง ฉบับคู่มือคนเข้าวัด-คู่มือประจำบ้าน ที่เขียนโดย นายทองทวี ยศพินสาร อดีตศึกษาธิการอำเภอป่าซาง จ.ลำพูน ที่ผู้เขียนจะขออนุญาตนำมาเล่าสู่กันฟังในวันนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบรรยากาศในช่วงเทศกาลสงกรานต์ หรือปีใหม่เมืองเรา **ไทยนิวส์ 16 เม.ย 50**
หน้า 9 ปี 37 ฉบับ 13346
การดำหัวจะมีการเริ่มตั้งแต่วันสังขารล่องเป็นต้นไปจนถึงวันปากปี หรือวันที่ 13 เม.ย.-วันที่ 16 เม.ย. ส่วนมากแล้วจะเป็นผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มวัยสาว หรือถ้าจะเรียกตามภาษาชาวบ้านก็เรียกว่าเล่นน้ำปีใหม่ ส่วนคนต่างวัยหรือสูงวัยขึ้นไป หรือมีไข้หนุ่มสาว ก็จะมีการดำหัวให้แก่พระสงฆ์องค์เจ้าตลอดถึงผู้เฒ่าผู้แก่ ที่เคารพนับถือเท่านั้น

อุปกรณ์ ในการรดน้ำสำหรับหนุ่มสาว ก็จะใช้สรงหรือพานรองหรือกระบวยตักน้ำ ใช้เฉพาะที่แช่ดอกมะลิ หรือดอกไม้หอม การรดก็ค่อยบรรจงอย่างสุภาพ มีการอวยชัยให้พร พร้อมทั้งมีการหยอกเย้า กันตามประสาหนุ่มสาว โดยไม่ได้มีการล่วงเกินกันด้วยกายกรรม วาจากรรม แต่ประการใด สถานที่รดก็จะเป็นบนบ้านเรือน หรือลานบ้านเท่านั้น ซึ่งต่างกับสมัยปัจจุบันที่มีการเล่นรดน้ำกันด้วยความคึกคะนอง สะใจ จนไม่

สามารถที่จะเรียกได้อย่างถนัดปากนักว่าการรดน้ำ น่าจะเรียกว่า สงครามสาदनน้ำ เสียมากกว่า บางที่บางแห่งถึงขั้นใช้เครื่องสูบน้ำ ต่อท่อสายยางหรือไม่ถึงบรรจุน้ำสาदनใส่ผู้คนที่สัญจรผ่านไปมาอยู่ข้างถนน อย่างคึกคะนองและรุนแรงเอาเป็นเอาตายโดยไม่คำนึงถึงความเสียหาย ต่อคนอื่น ที่จะติดตามมา ลักษณะเช่นนี้ จะเรียกว่าเป็นบุคคลผู้ทำลายวัฒนธรรมประเพณีที่งดงาม ฮิตฮอยของคนเมืองเหนือล้านนา ก็คงไม่ผิด ซึ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรที่จะได้มีการรื้อดำเนินแก้ไขเสียโดยไว โดยเฉพาะในด้านการปลูกจิตสำนึกค่านิยมที่ถูกที่ควร ให้แก่คนรุ่นใหม่ มีไข่ปล่อยให้เป็นอยู่แบบนี้มาเป็นเวลานานมาจนกระทั่งทราบถึงทุกวันนี้ ซึ่งถือว่ามิใช่ประเพณีที่งดงามของคนเมืองเหนือล้านนา

การดำหัวเพื่อคารวะสักการะ จะมีการสร้างเป็นปะรำ มีรั้วรอบขอบชิดยกพื้นให้สูง แล้วทำเป็นรางรินยื่นต่อออกมาจากปะรำร้าน สำหรับชาวพุทธศาสนิกชนได้น้ำอบน้ำหอม น้ำขมิ้นส้มป่อย ยกขึ้นเหนือศีรษะอธิษฐานแล้วค่อยบรรจงน้ำลง ในรางริน น้ำจะไหลตกลงหลังพระภิกษุสงฆ์ ทุกรูป ที่ได้รับนิมนต์ เข้าไปนั่งในร้านหรือปะรำ โดยจะทำการในวัน พญาวันหรือวันที่ 15 เม.ย.

การดำหัว ในฮิตฮอยแบบประเพณีเมืองเหนือล้านนาที่แท้จริง นั้นจะมีการ ทำกันในวันพญาวัน วันปากปี และวันปากเดือน บุคคลที่จะได้รับการดำหัวต้องเป็นผู้อาวุโส เป็นคนดีมีคุณธรรม ของสังคม หรือผู้นำ ผู้ปกครองในหมู่บ้าน ผู้สูงอายุ ของตระกูล ผู้นำฝ่ายสงฆ์ พระสงฆ์ ผู้อาวุโส พระสงฆ์ผู้มีศีลาวัตร ผู้นำทางบ้านเมือง อาทิ เจ้าเมือง ผวจ. นายอำเภอ ส่วนผู้ที่จะไปดำหัวจะต้องเป็นผู้ที่มีอาวุโสน้อย ลูกศิษย์ ลูกน้อง พุทธศาสนิกชนที่เลื่อมใสต่อบุคคลใดก็ได้

ลักษณะการดำหัว ใช้น้ำขมิ้น ส้มป่อย ดอกไม้ (ดอกคำฝอย ดอกสารภี) อย่าง

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	16 เม.ย. 2550	37	13346	9

เดียว ไม่ใช่น้ำอย่างอื่น และใช้น้ำขมิ้นสัปปายะ
ดังกล่าวบรรจุในสรง หรือภาชนะอื่นๆ อาทิเช่น
แก้วน้ำ ชันน้ำ ขนาดพอที่ใช้สำหรับฝ่ามือจุ่ม
ลงได้เป็นพอ แล้วยกขึ้นเหนือหัว 1 ครั้ง นำไป
ประเคนแด่บุคคลที่เราจะไปดำหัว นอกจากนี้
ก็มีผลไม้ ดอกไม้ ของกินของใช้ เครื่องนุ่งห่ม
เครื่องอุปโภคหรือเครื่องไทยทาน เป็นถุงหรือ
ห่อ หรือทำเป็นเครื่องแห่ครัวทานตามศรัทธา
นำไปประเคนพร้อม กับน้ำขมิ้นสัปปายะ และ
พนมมือ ท่านก็จะให้พร เสร็จแล้วท่านก็จะ
ใช้นิ้วมือทั้ง 5 จุ่มลงไปในน้ำขมิ้นสัปปายะ แล้ว
ลูบลงบนหัว 1 - 3 ครั้ง ก็เป็นอันเสร็จพิธี การ
ดำหัว เป็นประเพณีอันแท้จริงของคนเมือง
เหนือล้านนา โดยสรุปการดำหัว เป็นการนำเอา
สิ่งของไปให้แก่ผู้มีพระคุณ

การดำหัว ในปัจจุบัน เป็นที่น่าสังเกต
ว่าได้เพี้ยนไปจากเดิมคือจะเห็นคนแต่งตัวด้วย

เสื้อหม้อห้อม นั่งคู่กันกับสามี-ภรรยา แบบมือ
เสมือนหนึ่งรอหลังรับน้ำสังข์ ในวันแต่งงาน
และมีคนแต่งตัวด้วยเสื้อหม้อห้อมเช่นกันชาย-
หญิง ยืนเรียงคิว แล้วเดินเข้าไปใช้น้ำหอมยก
ขึ้นรดมือทั้ง 2 คนที่นั่งรออยู่ข้างหน้า ลักษณะ
การทำเช่นนี้เป็นพิธีรดน้ำศพ และพิธีรดน้ำศพ
ของคนเหนือล้านนาเราก็ไม่มี จะมีก็เฉพาะแต่
ภาคอื่นเท่านั้น ไม่ทราบว่ามีใครเป็นผู้เอาแบบ
อย่างวิธีการรดน้ำศพ ของคนในภาคอื่นมาเป็น
ของมงคลของคนใน ภาคเหนือล้านนาเรา

ดังที่ได้เล่าสื่อกันฟังมา ก็พอที่จะทำ
ให้เราได้เห็นแล้วว่าการรดน้ำ กับการดำหัวใน
เทศกาลปีใหม่มืองเหนือล้านนานั้น มีความ
แตกต่างกันอย่างไร และควรปฏิบัติอย่างไรจึง
จะถูกจะควรตามฮีตฮอย แบบเมืองเหนือ
ล้านนาที่แท้จริง.

วัชรพงษ์ อินตะนนท์ / รายงาน